

perking ook na de afsluiting van het Haringvliet dient te worden gecontinueerd. Samenvattend kan men zeggen, dat de Sasseplaat, nu het Haringvliet nog niet is afgesloten, een van de mooiste waterwildgebieden van Zuidwest-Nederland is, waarbij de reservaat-status een belangrijke factor vormt. De biezencultuur maakt

het gebied bovendien economisch belangrijk. Na de eliminering van het getij zal het van groot belang zijn om te komen tot een beheer waarbij de plaat — eventueel na verplaatsing — zijn biezenvegetatie kan behouden, waartoe oppervlakteverlaging gewenst kan zijn.

Summary: The wildfowl reserve „Sasseplaat” roughly covers the eastern half of the fresh water tidal estuary the Hollands Diep. It has been founded in 1944.

The Sasseplaat sensu stricto is a sandbank in the centre of the reserve. At low tide it is about 2.5 km long and 0.6 km wide. Its eastern part has a vegetation of *Scirpus maritimus* and *Scirpus lacustris*. The level is some 0.60 m + NAP, high tide being some 1.25 m + NAP.

The vegetation provides wildfowl with both food and cover. The following species may be found: Grey-Lag Goose (*Anser anser*) 1000-1500, Mallard (*Anas platyrhynchos*) 1000-2000, Teal (*Anas crecca*) 1000-2000, Pintail (*Anas acuta*) hundreds, Shoveler (*Spatula clypeata*) hundreds, Wigeon (*Anas penelope*) hundreds. The factors which make the reserve an important wildfowl sanctuary are: (1) the *Scirpus*-fields, (2) isolation and tide, (3) size of the surrounding waters, (4) absence of disturbance by shooting, (5) longevity of the habitat.

The elimination of the tide in 1970 makes it necessary to prepare a management plan.

Litteratuur:

1. Lebrecht, T. 1947. Observations of Geese in the Netherlands up to 1946. Ongepubl.
2. Lebrecht, T. 1964. Oecologische successie en waterwildconcentraties. *Ardea* 52: 48-92.
3. Lebrecht, T. 1967. De toekomst van de „Plaat van Scheelhoek”. *D.L.N.* 70: 149.
4. Mulder, Th. en J. Philippona 1965. Ganzenpleisterplaatsen in Nederland: De omgeving van Moerdijk en Klundert en de Beemden bij de Mark, in het westen van Noord-Brabant. *Limosa* 38: 118-141.

De Houtsnip als broedvogel in Noordhollands Noorderkwartier

E. J. VAN IJZENDOORN.

Zijn lange sneb, zijn korte dikke lichaam, zijn grote hoog-geplaatste ogen, zijn verenkleed met duizend en één haaltjes en streepjes, zijn plotseling vlak voor je voeten opvliegen, zijn avondlijke knorren en piepen, hebben er alle toe bijgedragen dat de Houtsnip de image heeft verworven een „geheimzinnige” sprookjesvogel te zijn. Werd de Houtsnip vroeger zelfs niet met „hekserijen” in verband gebracht? Vele pennen schreven over hem, maar on-

danks alle pennevruchten is nog lang niet alles uit het leven van *Scolopax rusticola* bekend. Hoe het ook zij, over de verspreiding en het voorkomen van de Houtsnip als broedvogel in Noordholland boven het Noordzeekanaal weten we wel het een en ander. Hieronder volgt een overzicht van de stand in 1967 en voorgaande jaren.

1. *Het Noordhollands Duinreservaat:* Voor 1950 was de Houtsnip tussen Beverwijk

en Egmond aan de Hoef een zeldzame broedvogel; in 1946 bv. waren er 2 paar bij Castricum (Ardea 38: 213). Nadien is de soort zeer sterk vooruitgegaan tot een kleine 30 paar in 1964. In 1966 was het aantal paren in het reservaat gestegen tot 50 à 70 (5). In 1967 schatte Kortenoever het aantal paren op 70 (6). Tussen Egmond aan de Hoef en Bergen broedden minstens 15 paren en tussen Bergen aan Zee, Bergen, Schoorl en Camperduin broedden in 1967 volgens Van Orden (in litt.) 14-20 paren Houtsnippen. Over de Verbrande Pan is slechts één gegeven: in 1949 werd hier 1 juveniel exemplaar geïnged (Ardea 40: 147).

2. *Het gebied tussen Petten en Den Helder*: In het Pettemerbos komt de Houtsnip volgens F. J. Koning niet als broedvogel voor. Ook in het Zwanenwater broedt de soort niet (7). Van Orden noemt de soort wel broedvogel van het Kooibos te Callantsoog (1 of 2 paar). Het broeden schijnt hier al vanaf ± 1930 te dateren. Of de Donkere Duinen onder Den Helder Houtsnippen herbergen is nimmer gepubliceerd.

3. *Texel*: De Avifauna van Texel (4) geeft 8 paar op voor 1943. In 1954 broedden er volgens Braaksma (2) 8-11 paar. Voor 1961 noemt Kuiper 2-5 paar (3). Verder geeft eerdergenoemde avifauna op: 6-10 paar in 1962, 18 paar in 1966 en 25-30 paar in 1967.

4. *Wieringermeer*: Kuiper maakt gewag van het uithalen van een 4-legsel op 13 april 1961 te Robbenoord. Op 3 juli 1962 vond Bijma twee 4-legsels in het Dijkgatbos (med. D. Woets). In het voorjaar van 1967 deden werknemers van de Nederlandse Heide Mij. en boswachters in Robbenoord 7 nestvondsten (mond. med. H.

Faro). In juni 1967 nam ik in de avonden vele Houtsnippen waar in Robbenoord en het Dijkgatbos. Ook overdag werd deze snip vele malen in de bossen opgestoten. Op grond van mijn waarnemingen en tellingen lijkt een schatting van ± 15 paar in Robbenoord en ± 3 paar in het Dijkgatbos reëel. H. Faro, die deze bossen zeer regelmatig bezoekt, kwam tot eenzelfde schatting.

Buiten bovengenoemde gebieden zijn er in Noordhollands Noorderkwartier geen

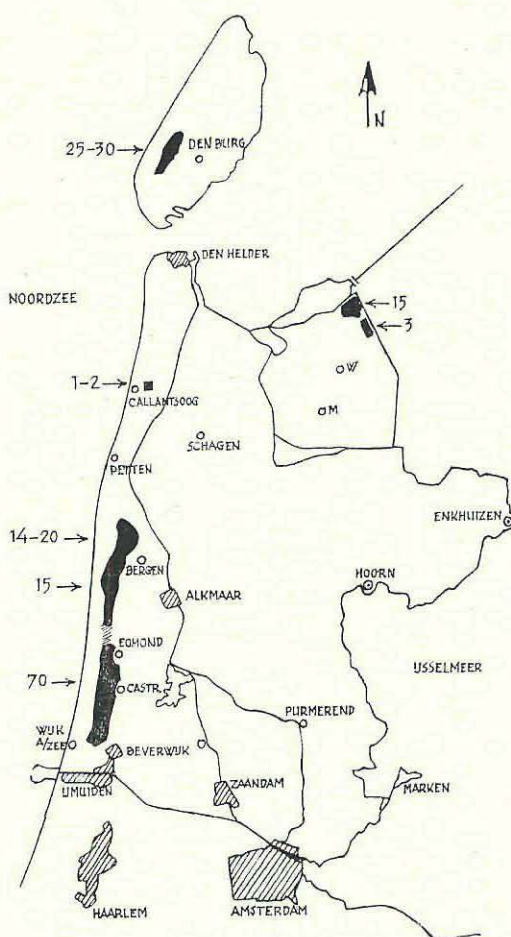

Fig. 1. De verspreiding van de Houtsnip als broedvogel in Noordholland boven het Noordzeekanaal in 1967.

broedplaatsen bekend. De conclusie van dit alles is dat de Houtsnip in de afgelopen tien jaar sterk in aantal broedparen is toegenomen. Het onderzoek van Kuiper naar de stand van de Houtsnippen in 1961 resulteerde in een totaal van 38 tot 40 paar in ons gebied in 1961 (in geheel Nederland 203 paren). Blijkens het huidige onderzoekje was de stand van de Houtsnip in 1967 130-150 paar; een stijging tot 350% t.o.v. 1961!

Met ongeveer de helft van de totale stand in het Noorderkwartier is het Noordhollands Duinreservaat tussen Wijk aan Zee en Egmond aan Zee het belangrijkste houtsnippencentrum. Het zou nuttig zijn het onderzoek naar het voorkomen van de Houtsnip enige tijd gaande te houden, om te kunnen constateren wanneer en waardoor de stijging van het aantal broedparen zal ophouden. Ringonderzoek zou kunnen aantonen, of de in Noordholland grootgebrachte jongen, voor een deel of alle, ook later in Noordholland gaan broeden en of er migratie vanuit of naar andere gebieden plaats vindt. Wil het ringen vrucht dragen, dan zal het op grotere schaal moeten gebeuren dan momenteel geschiedt. Ten dele omdat de juiste vangmiddelen ontbreken worden er in Nederland maar weinig Houtsnippen geringd. In het Rijsterbos in Gaasterland (Friesland) worden sinds 1957 Houtsnippen gevangen met behulp van een „flouw”. Deze Friese flouw is een net van 10 meter

hoog en 28 meter lang, hangend tussen twee palen van 11 meter hoogte en met een maaswijdte gelijk aan die van de in het IJsselmeer gebruikte snoekbaarsnetten. Deze vangst wordt, ten behoeve van het ringonderzoek, door het Vogeltrekstation aangemoedigd. In Gaasterland staat de flouw op een open plek in het bos, loodrecht op een laan met hoog opgaand beukenhout, die ongeveer noord-zuid loopt. De vangst speelt zich af in het najaar, kort voor zonsopgang, in een periode die, al naar het zicht minder goed of beter is, van ± 20 minuten tot ± 3 kwartier duurt. Het is de ervaring van de Friese snipvanger B. Visser dat de vangstmogelijkheid voorbij is zodra het menselijk oog in staat is het gras op de grond als zodanig te herkennen. Van 1957 tot en met 1966 werden jaarlijks ± 30 Houtsnippen gevangen en geringd, in totaal 287 exemplaren. Hiervan werden 42 terugmeldingen ontvangen, de meeste uit Frankrijk, enkele uit Spanje, Engeland, België, Nederland en Duitsland. Opvallend veel vogels werden binnen het jaar geschoten. Ongetwijfeld zouden flouwen in de duinstreek van Noordholland (bv. op Texel en/of bij het houtsniprijke Castricum) goede resultaten hebben en terugmeldingen geven (in Gaasterland 15%), die zeer welkom zouden zijn, want veel van het doen en laten van de Houtsnip is — letterlijk en figuurlijk — nog in schemer gehuld.

Litteratuur:

1. G. A. Bontekoe, Ringproeven met Houtsnippen. *Vanellus* 20 (1967): 101-117.
2. G. C. A. Junge, Waarnemingen van broedvogels en trekvogels. *Ardea* 43 (1955): 251.
3. J. Kuiper, *De Nederlandse Jager* (1962): 178.
4. Chr. van Orden, *Avifauna van Texel* (1963 en 1967).
5. W. Verkerk, De vogels van de duinen. *Wet Med. K.N.N.V.* no. 70 (1967).
6. W. Verkerk, idem, gestencilde aanvulling over 1967 (1968).
7. D. Woets, De broedvogels van het Zwanenwater. *De Pieper* 6 (1967) no. 10 en 11.